

**Вороніна-Пригодій Дар'я Анатоліївна,**

*молодший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України*

## **ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

**Актуальність проблеми.** Державно-приватне партнерство визначається як механізм, що поєднує громадські організації, у тому числі міжнародні та приватні компанії, для спільної роботи над проектами, які підтримують цілі розвитку суспільства. Програми державно-приватного партнерства можуть бути дуже ефективними, і є докази того, що вони перевершили громадські очікування за різними показниками сталого розвитку.

Проте, постійне обговорення питання розвитку державно-приватного партнерства у країнах Європи, актуалізація не лише позитивного досвіду, що є спільним для кількох держав-членів та дебати щодо зміни ролі органів державної влади вказує на наявність певних протиріччів.

Натякаючи на політичне та ідеологічне питання про те, чи є державно-приватне партнерство взагалі правильним методом надання послуг, деякі країни все ще вважають, що їм потрібно пройти певний шлях, перш ніж досягти можливого консенсусу щодо робочих схем як розумних і виправданих засобів надання державних послуг (Бельгія (Фландрія), Болгарія, Греція, Словенія та Швейцарія). Норвегія підкреслює, що державно-приватне партнерство також може стати проблематичним з точки зору демократичного контролю. Коли надання послуг або технічне обслуговування делегується третій стороні, електорат неминує втрачати частину свого контролю над тим, як ця діяльність здійснюється. Тоді постає питання, чи те, що втрачається з точки зору контролю, отримується з точки зору ефективності (Present problems or challenges, 2008, с. 11).

**Мета статті** полягає у визначенні проблем розвитку державно-

приватного партнерства у країнах європейського союзу.

**Результати та обговорення.** У ході порівняльно-педагогічного дослідження з виявлення стану реалізації державно-приватного партнерства в країнах Європи встановлено ряд проблем:

– узгодження прав та обов'язків державного та приватного сектору (у доповіді Європейської аудиторної палати (European Court of Auditors), під назвою «Державно-приватне партнерство в ЄС: широко поширені недоліки та обмежені переконання», були піддані критиці показники ефективності державно-приватного партнерства у кількох країнах ЄС, заявивши, що вони «не завжди ефективно здійснювали управління і не забезпечували адекватного співвідношення ціни та якості» (Public Private Partnerships in the EU: Widespread shortcomings and limited benefits, 2018, p. 49));

– надходження, розподіл та особливості витрат фінансових ресурсів (як зазначає Romero, M. J. (2018), у докладі «The European Network on Debt and Development (Eurodad)» зазначено, що при розробці кошторисів та виконанні спільних проектів спостерігається перевищення вдвічі й більше так званого «порога доступності» (affordability threshold), що встановлений урядом та Світовим банком на початку проекту);

– проекти, що виконуються у рамках програм державно-приватного партнерства виконуються із затримками (як зазначає Guasch, J (2017) у вибірці з 500 проектів кожної модальності (традиційні контракти та контракти державно-приватного партнерства) були затримки приблизно в 92 % випадків. При цьому безпосередньо затримки саме з наявності відносин у межах державно-приватного партнерства становили приблизно 26 % з них);

– перенесення акцентів управління зі сфери держави у приватний сектор економіки (державно-приватне партнерство передбачає довгострокові контрактні угоди, за яких приватний сектор надає інфраструктуру та послуги, які традиційно надавалися державним сектором, такі як лікарні, школи, дороги, водопостачання та санітарія. Як правило, ця інфраструктура є неприбутковою, що знижує зацікавленість у їх розвитку при відсутності

державного фінансування (Gondard & Salom, 2018));

– часте переукладання контрактів (переукладення контрактів є дуже частим, бо необхідно постійно враховувати зміну ціни на ринку та узгоджувати витрати проєкту з державними структурами. Якщо не переукладати контракти, то це призводить до зниження загального добробуту учасників проєкту та в деяких випадках може загрожувати довірі до дієвості системи державно-приватного партнерства (Progress and problems in PPPs, 2020));

– різні форми договорів державно-приватного партнерства та їх сумісність із правовою (національною, регіональною чи місцевою) базою (особливо це стосується країн Естонія, Фінляндія, Греція, Італія, Латвія, Литва, Норвегія та Швеція. Рахункова рада країни видає нові принципи бухгалтерського обліку (GAAP), в яких стверджується, що більшість об'єктів інфраструктури (дороги, водопроводи, школи, лікарні тощо) слід відображати в балансі суб'єкта державного сектору як актив або зобов'язання (Present problems or challenges, 2008, сс. 11-12)).

Отже, сучасний етап розвитку і консолідації державного та приватного сегментів з розбудови європейського ринку праці та освітніх національних систем, вплив глобальних європейських інституцій у галузі зайнятості та професійної підготовки кадрів, а також посилення ролі міжнародних організацій у визначенні пріоритетів професійної освіти в світі та регіонах, є об'єктивним і динамічним явищем, що призводить до актуалізації проблем, вирішення яких сприятиме підвищенню ефективності взаємодії державного та приватного секторів економіки.

**Висновок.** До основних проблеми розвитку державно-приватного партнерства у країнах Європейського Союзу належать: узгодження прав та обов'язків державного та приватного сектору; запровадження чітких механізмів регулювання витрат фінансових витрат; формування алгоритмів виконання проєктів без затримки; наявність різних форм договорів державно-приватного партнерства та їх сумісність із правовою (національною,

регіональною чи місцевою) базою.

### Список використаної літератури

Gondard, C. & Salom, E. G. (2018, December 04). *The problem with Public-Private Partnerships and the role of the EU*. Retrieved from <https://www.eurodad.org/ppps-eu>.

Guasch, J. (2017). Procurement and renegotiation of public private partnerships in infrastructure: evidence, typology and tendencies (pp. 246-261). *Law and Economics of Public Procurement Reforms*. G. Piga and T. Tatrai, Taylor & Francis Group. London: Routledge.

Present problems or challenges (2008). Good Practice in the Relationship between Local/Regional Authorities and the Private Sector «Public-Private Partnerships (PPP)». Retrieved from <https://rm.coe.int/168074720b>.

Progress and problems in PPPs (2020). *Public-private partnerships under the «people-first» approach*, 7. Retrieved from [https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/46538/1/S2000676\\_en.pdf](https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/46538/1/S2000676_en.pdf).

*Public Private Partnerships in the EU: Widespread shortcomings and limited benefits* (2018). Pursuant to Article 287(4), second subparagraph, TFEU, 09. Retrieved from [https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18\\_09/SR\\_PPP\\_EN.pdf](https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_09/SR_PPP_EN.pdf).

Romero, M. J. (2018, October 03). *History RePPPeated – How public-private partnerships are failing*. Retrieved from <https://www.eurodad.org/historyrepppeated>.